

DE VOLKSWIL

Vereeniging, vereeniging en nog vereeniging.

Socialistisch Propagandaschrift
Verschijnende alle veertien dagen

Zonder Socialisme
geen redding voor de
arbeidende klasse.

Onze nieuwe Feuilleton

Woensdag 23 december verschijnt in *Vooruit* de nieuwe feuilleton

DE EED EENER MOEDER

een der beroemde werken van Arthur Arnould, schrijvende onder den naam van Matthey.

Lezers van *Vooruit* hebben zeker de werken niet vergeten van denzelfden schrijver, die wij vroeger afkondigden, namelijk

Jan de Erlooze

ZOË DE WEES

die beiden op de gunstigste wijze door onze lezers zijn onthaald geworden.

Het talent van Matthey is dan ook hoog gewaardeerd geworden en verscheidene zijner werken genoten de eer eener vertaling.

In **DE EED EENER MOEDER** heeft de schrijver zich overtroffen.

Velen onzer lezers weten hoe de Republiek Argentina, jaren lang geteisterd is geworden door burgeropstanden.

Een der meest bekende dier revolutiën is zekerlijk deze tegen den alleenheerscher Rosas, die ten slotte de neerlaag leed, na ontelbare misdaden begaan onder zijn diktatorschap.

DE EED EENER MOEDER is ontleend aan dit woelig tijdperk in de Zuid-Amerikaansche Republiek.

DE EED EENER MOEDER is de schoone en minnende echtgenoot van een der opstandelingen, getroffen in al wat zij liefheeft.

Hare echtgenoot neergeschoten voor hare woning.

Haar negenjarig kind naakt gezeeseld door de bandieten van Rosas, aangevoerd door generaal Lopez, die te vergeefs om hare hand had gedongen.

Hare kleine Juanita, zinneloos van schrik.

Het tooneel is ijselijk. Dolorès, de gemartelde echtgenoot, zweert plichtig op het lijk van haren echtgenoot zich te wreken.

Hare wraak is verschrikkelijk. Stap voor stap, geheimzinnig, ongekend, volgt zij den bandiet Lopez en zijne medeplichtige tot in Parijs.

En zij treft hem in zijne liefde, in zijne positie, in zijne faam. Overal ontmoet men hare wrekende hand.

Maar aldus zouden wij ons laten medestelen en zelve het werk gaan vervellen.

Onze vrienden moeten zelf

De Eed eener Moeder

lezen. Zij zullen met ons erkennen dat wij in niets overdrijven en het werk den beroemden schrijver waardig is.

Laffe beleedigers

Eenige leden der katholieke groep van den gentschen gemeenteraad gaan een ontwerp neerleggen van verzekering tegen de werkloosheid.

Het onderwerp is zeer ingewikkeld, niet gemakkelijk op te lossen, want het plaatst u ineens, tegenover een der schriklijkste gevolgen van het kapitalisme.

Diegenen nochtans die zoeken en studeeren om verzachting te brengen aan het lot der duizende werklozen, wier aantal over de geheele wereld gezien, klimmend gaat, verdienen uit dien hoofde lof en dank.

Welke ook de oplossing weze waartoe hunne voorstellen aanleiding geven, het is en blijft eene verdienste, dit droevig onderwerp ten tapje te brengen en de openbare besturen te verplichten er hunne aandacht aan te wijden.

Daarom ook zullen de socialistischen het voorstel ondersteunen. Zoomin als wij onze tegenstanders, zelfs wanneer ze zich demokraten noemen, ontzien, daar waar zij slecht doen, zoomin zullen wij nalaten het goede te erkennen en te prijzen dat zij trachten te verwezenlijken.

Eerlijk duurt ten slotte het langst.

Het voorstel heeft nog het licht niet gezien, en reeds gaan in de klerikale pers woedende

kreten op tegen de democratie die altijd de handen open heeft om te nemen en nimmer gesloten om terug te geven.

Ziehier hoe *l'Indépendant* zich met zijne gewone beleefdheid en fijn beschaafde taal uitlaat:

« Zal men ten minste de voorzorg nemen, van de waarborg te eischen dat al degenen, die hun deel willen van den begrotingskook, werkloos zijn buiten hunne schuld? »

» Men zou blind moeten wezen om te miskenen dat er onder de werklozen een legioen nietdeugen zijn, die uit de werkhuizen gejaagd zijn voor dronkenschap, luiheid of slecht gedrag.

» Anderen hebben niet gewacht tot wanneer zij weggezonden werden — hetgeen een eertitel is voor elken goeden socialist — en zij hebben zichzelf recht gedaan door de armen te kruisen en de hand uit te steken aan de vierwogen, soms op bedreigende wijze wanneer zij woedend dronken zijn.

» De hulp zou dus maar mogen toegekend worden na een ernstig onderzoek en men moest eene oprechte control inrichten met tusschenkomst der nachtwakers. »

Het is de eerste maal niet dat dit blad dezen gemeenen toon aanslaat tegenover de werkende klasse in 't algemeen en de socialistischen in 't bijzonder, die luiaards, dronkaards en dieven zijn.

Gold het nu maar het paar opstellers, die deze laagden neerschrijven, wij zouden er ons niet aan storen.

Maar een dergelijk blad bestaat, dank zij een zeker aantal lezers die zijne verschijning mogelijk maken.

Artikelen als voorgaande, worden gelezen, zij passeeren zonder protest, zij worden dus goedgekeurd.

De overige burgersbladen, die *Vooruit* lezen door een vergrootglas om het minste schijnbaar verkeerd of hard woord met kwaadwilligheid te exploiteeren, laten dergelijke taal tegenover de werklieden onbeantwoord.

Wat zij zelven niet zouden durven onderteekenen laten zij zwijgend door anderen schrijven. Wie zwijgt konsenteert.

Wij staan hier dus voor de manifestatie van de gevoelens van een deel, van de meerderheid der bourgeoisie, en dat is juist het kenmerkende van de zaak.

Bezwaarlijk kunnen er 24 uren voorbijgaan, zonder dat men de socialistischen op alle tonen verwijt den klassenstrijd te stoken, den haat tusschen armen en rijken aan te vuren.

De beschuldiging is vals, het bestaan van den klassenstrijd is een historisch feit dat men kan betreuren, maar dat er niettemin om bestaat.

De socialistischen hebben alles gedaan wat in hunne macht was om de gevolgen van dien klassenoorlog te verzachten, de trapsgewijze hervormingen die ze voorstellen, hebben geen ander doel.

Wanneer eenige katholieke raadsleden dit voorbeeld volgen door maatregelen te beramen om de werkloosheid te keer te gaan, dan handelen zij in den geest die ons immer bezielde.

Wij aarzelen niet te zeggen dat zij goed en wijs handelen, zelfs voor hunne eigene klasse.

Zij zullen dubbel goed doen, wanneer zij zich bij ons zullen aansluiten om te protesteeren tegen de woorden van hen, die in de werklozen een legioen luiaards, bedelaars, dronkaards en dieven zien.

Deze taal, in de moeilijke omstandigheden die de wereld doorworstelt, is misdadig en slecht.

Zij voedt de ikzucht der bourgeoisie, zij leert de armen haten als een slecht ras, zij is de reden waarom de eenvoudigste en rechtvaardigste hervormingen zoo moeilijk kunnen doorgevoerd worden.

Zij die deze tactiek volgen, zullen er de eerste slachtoffers van zijn.

WERKERSVRIENDEN

Alle stielgenooten hebben in *Vooruit* de grieven gelezen van de werklieden der rijtuigmakerij D. R., van Ledeberg. Wij deelden de klachten mede daar de patroon die goedheid had een schrijven onbeantwoord te laten, hem gezonden namens het syndikaat der metaalbewerkers.

De held richt zich liever tot een ander blad,

waar hij weet dat zijn blaai gretig opgenomen wordt, als het maar tegen *Vooruit* is.

Het Volk, het blad ter verdediging der werklieden, stelt ineens zijne kolommen open voor een patroon die, wetend dat hij geraakt is door de vakvereeniging, zijne gal uitspuwt tegen de Werklieden-Partij en haar orgaan.

Dit teekent weer die ware werkersvrienden, die zonder onderzoek maar alles loochenen om dien braven baas wit te wasschen.

De bewijzen zijn voorhanden om te volharderen in ons schrijven omtrent de loonen aan de ijzerbewerkers in dit werkhuis betaald.

De opgegeven reeks loonen is vals. Enkel is er één werkmán welke 60 centiemen wint en die behoort tot deze categorie niet.

Een onlangs aangeworven smid heeft 55 cent. gekregen.

Voor de rest is 35 cent. het hoogste loon dat aan de naartstige werklieden betaald wordt.

Het Volk spreekt met zekere verachting over den weggezonden werkmán, doch wij bestatigen dat, gezien het werk dat hij maakt, hij in eene andere carrosserie een ander loon zou ontvangen dan bij dien goedhartigen baas, welke hem bij eene enkele vraag om verhooging de deur uiterpt.

Vindt *Het Volkje* deze handeling rechtvaardig? Dit kan het niet, doch op commande zijner bazen zal het zwijgen.

Wij zijn goed ingelicht; de loonen zijn in dit werkhuis niet geregeld; dit bestatigen de stielgenooten der gentsche werklieden.

Hij trekt zich ellendig uit den slag met de jongens aan 10 cent. per uur. Een leerjongen wordt in zulke voorwaarden niet aanvaard, en wat er ook van zij, deze jongens maken daar werk (en worden een weinig opgejaagd) waarvoor halve en volle gasten elders een bevreemdend loon ontvangen als 30 à 35 centiemen.

De 28 cent. aan een anderen smid betaald, is ook geen loon in evenredigheid der kunde van den werkmán. In andere werkhuizen is die man er reeds 32 en 34 betaald geworden. Dat is andere peper, waarvoor het *Volkje* stom zal blijven.

De behandeling op het werkhuis laat te wenschen en hoe rapper de jongens loopen hoe vriendelijker het aangezicht van mijnheer en mevrouw wordt, terwijl de gasten van dag tot dag treuriger gestemd worden naarmate de mechanieken binnen het werkhuis worden gebracht.

Ziedaar, *Volkje*, uwe hertrap naar de natuur geschilderd. Wij hopen, indien hij nog te loochenen heeft, dat hij zich tot den Metaalbewerkerbond zal wenden, welke hem al de noodige bewijzen zal leveren tot staving onzer gezegdens. Gij moet 't blad *Vooruit* niet aanvallen, dat slechts door de vakvereeniging over zulke zaken wordt ingelicht.

Wij sluiten dus, door nogmaals alle stielgenooten tot de vereeniging aan te sporen, het eenige redmiddel, en vooral het gedrag der valsche kerels, welke steeds voor doel hebben onze werkingen te dwarsboomen, goed in 't oog te houden en naar waarde te schatten.

Geef u dus allen aan als lid van den Metaalbewerkerbond, welke de schoonste en grootste voordeelen schenkt der stad, mogelijk gemaakt door het groot ledental en zijne landelijke federatie.

Namens het Bestuur,
J. D. C.

Een leerrijk proces te Luik

Wij hebben in *Vooruit* medegedeeld dat, ten gevolge van den schandelijken lasterveldtocht tegen de socialistische samenwerking, onze vrienden overal hunne aandacht wijdten aan den toestand der naaisters in de werkhuizen der bijzondere.

Onze partijgenoot Mouzon ondeckte schreuwende misbruiken in de omstreken van Luik, te Vivegnies onder andere.

De werkmeisjes wonnen daar schandelijke lage loonen: 16 centiemen voor hemden, die in *Vooruit* 23 centiemen getariefeerd zijn.

Natuurlijk vielen alle kosten van machien, garen, knoppen, licht, olie en verwarming ten koste der meisjes.

Diegenen, die dan 5 fr. in de week konden verdienen, schoten den gaaf af.

Maar die 5 fr. werden haar niet eens in geld uitbetaald. Zij kregen er koopwaren voor, die dan nog ver boven de waarde werden geschat.

Dat was dan oprecht het toppunt der uitbuiting.

Ten gevolge der onthullingen van onzen vriend Mouzon in *Le Peuple*, stelde de inspecteur van den arbeid een onderzoek in en al de beschuldigingen werden echt bevonden.

Vandaar eene klacht aan het parket.

Zaterdag laatst werd de zaak opgeroepen voor de correctionnele rechtbank.

De twee betichten waren de weduwe Jonlet en hare dochter. Een twaalfal naaisters traden op als getuigen ten laste. De advocaat Poncelot was aan de bank der verdediging.

Ondervraagd door den voorzitter, verklaarden de betichten dat zij de wet niet kenden.

De werkspecteur en een brigadier der gendarmerie bevestigden de beschuldiging.

M. Gosselin handelaar werd gehoord als expert.

Hij verklaarde dat de waarde van verscheidene koopwaren, die men de naaisters in betaling gaf, overdreden was.

Vervolgens getuigen twee naaisters, die verklaren in koopwaren betaald te zijn geworden.

De eene zegt dat zulks nog gebeurd is na het onderzoek van den werkspecteur, hetgeen de beschuldigden loochenen.

Eene derde getuige verklaart dat zij drie jaar geleden reeds vroeg om in geld betaald te worden, hetgeen haar geweigerd werd.

Plotseling ziet de rechtbank af van alle verdere getuigenissen, omdat zij gevoelde dat zij verpletterend waren voor de beschuldigden.

De advocaat, M. Poncelot, zegt dat het een proces is, ingesteld als afleidingsmiddel voor de schandalen (?) van *Vooruit*.

Mad. Jonlet heeft alles bekend, zij kende de wet niet en zij heeft niets anders gedaan dan eene gewoonte gevolgd, die algemeen is in dit bedrijf.

Een dertigtal andere naaiwerkhuizen verkeerden in dezelfde voorwaarden en zullen vervolgd worden voor de rechtbank van enkele politie.

Ik vraag hetzelfde voor deze twee beschuldigden.

De rechtbank uitspraak doende veroordeelt de twee betichten voorwaardelijk elk tot

25 fr. boet

En daarvoor zijn de werkspecteurs, de politie, de gendarmerie en het parket te werk gesteld.

Men vergelijkte deze nietige veroordeeling voor zeer erge feiten, met deze van *Vooruit*, die niets misdaan, niet achtergehouden had en de gevolgtrekking zal niet moeilijk te maken vallen.

Geen enkel burgersblad van Luik heeft een woord over deze zaak gerept.

Twee meetings

De opinie onzer waalsche broeders

Zaterdag en zondag sprak gezelschap Hardyns te Verviers en te St-Walburge, eene voorwijk van Luik.

Beide meetings waren belegd, om te handelen over de Samenwerking en over *Vooruit* en zijne aanvullers.

In beide steden — te Luik stroomde het van volk — hebben wij met genoege opgemerkt, dat de geest uitmuntend is.

Wat ons vooral trof is het feit dat de aanvallen tegen *Vooruit* en tegen Anseele een geheel verkeerd uitwerksel hebben gehad.

De Luikenars zegden ons, niet een, maar twintig verschillende: wat er ook voorvalle, Anseele zal te Luik herkozen worden en gezoofd bezwaarlijk een tweeden kandidaat in België vinden die zoveel stemmen op zijn naam zou vereenigen als Anseele.

En onze vrienden zegden terecht: « De afbrekers van *Vooruit*, waartegen niemand eene grief kende acht dagen vroeger, werd ineens al te slecht gemaakt door mannen die al de zoogenaamde grieven sedert jaren kenden en moesten kennen en niets gedaan hadden om ze te doen verdwijnen. »

» Dat scheen alreeds zeer loensch. Ten tweede heeft de burgerpers al te veel haar best gedaan, om de martelaars en de martelaressen van *Vooruit* te verdedigen.

» En wij die onze grieven kennen en de houding onzer pers in zake van werkersgrievens, werkstakingen enz. vonden dat die plotselinge werkersliefde al te zonderling was.

» Van zoogauw wij dan de toedracht der zaak nader vernamen door *Le Peuple* en vooral door de stemmingen der Partijvergaderingen was de zaak klaar voor ons.

» De Centenaars door zich rond *Vooruit* te scharen hebben ons eengroot voorbeeld gegeven waarover wij hen geluk wenschen. En desnoods zullen wij hetzelfde doen.

Deze uitlegging trof ons door haren eenvoud en het gezond verstand der werklieden die eene zaak op afstand hadden geoordeeld.

De *gaaien* van Luik, schijnen in dit geval niet te moeten onderdoen voor de *gaaien* van Gent.

Wat de Samenwerking betreft, overal onderstaat zij min of meer nijdige aanvallen en overal klimt zij.

't Is waarachtig voor de vijanden der coöperatie om er de geelzucht van te krijgen.

Te St-Walburg wordt eene nieuwe samenwerking gevormd en de leden stroomden toe, trots de pogingen der papen die omzandbrieven verspreiden per duizenden tegen *Vooruit*. En dat is nu weer glad verkeerd.

Deze reis heeft dan ook bij ons een besten indruk nagelaten, om dat trots alles de zaak vooruit gaat.

En toch draait ze!

Kapitalistische Misdaad

Eene tienmaal gewetigde werkstaking uitgebroken in de fabriek Jules de Hemptinne is mislukt; en die brave heer, heeft talrijke werklieden in 't hartje van den winter zonder werk en zonder brood gesteld.

Daarom achten wij het noodig de historiek te geven dezer werkstaking, zooals zij door het bestuur der Vereenigde Katoenbewerkers in *Vooruit* we d. gegeven:

Bij Jules de Hemptinne te Gent

Door ondervinding wetende dat wij in alle loonstrijden beschuldigd worden de werklieden tot de werkstaking aan te zetten en door onze onverzorgelijkheid de schuld te zijn dezelfde te doen mislukken, vinden wij noodig het werkgeschied van de fabriek J. de Hemptinne toe te lichten.

Een drietal weken geleden kwamen de draadmaken van voornoemde fabriek — zonder dat zij geroepen waren — naar de vereeniging en maakten aan het bestuur bekend, dat zij zinnens waren verhooging van loon te vragen, daar zij 4 tot 5 franken minder winnen dan de draadmaken der andere fabrieken, die denzelfden arbeid verrichten.

De voorzichtigheid werd hen aangeraden en het bestuur zegde dat zij goed zouden doen eenige dagen te wachten, dat het hen de loonen van al de fabrieken zou bezorgen, waardoor zij, met deze cijfers gewapend, er misschien beter zouden in gelukken hun patroon te overtuigen.

De draadmaken hadden met Jules de Hemptinne een onderhoud en bewezen hem dat zij veel minder wonnen dan in andere fabrieken; zij deden hem inzien dat met een loon van 12 franken per week, het onmogelijk is in de behoeften te voorzien van een huisgezin, zij overhandigden hem de lijst waarop al de loonen voorkwamen, en M. de Hemptinne beloofde hen zulks te onderzoeken en als het mogelijk was het loon te verhoogen.

Eenige dagen daaropvolgende gingen de werklieden om het antwoord van Jules de Hemptinne te vernemen, op het einde van het onderhoud beloofde hij nogmaals hunne vraag te zullen onderzoeken.

Deze onderhandelingen hadden plaats zonder dat *Vooruit* er iets van zegde, omdat de werklieden meenden daardoor beter tot een goeden uitslag te geraken.

Toen de draadmaken voor de derde maal wilden onderhandelen werden zij op de brutaalste wijze door den zoon van Jules de Hemptinne ontvangen, die zegde dat er geene verbetering zou gegeven worden en dat hij zou beginnen met er eenigen aan de poort te werpen.

Dan werd op verzoek der werklieden de secretaris der katoenbewerkers gelast om te beproeven met M. Jules de Hemptinne te onderhandelen. Hij deed aan den zoon van Jules de Hemptinne opmerken dat de vraag der draadmaken zeer gegrond en gematigd was, dat zijne draadmaken maar 12 fr. wonen, terwijl in andere fabrieken 16 zelfs 18 fr. betaald werd. Hij deed hem inzien dat, als men aan het verzoek van de draadmaken niet toegaf de zaak voor den Werk- en Nijverheidsraad zou gebracht worden.

Deze heer spotte en verklaarde dat hij voor den raad niet zou verschijnen, dat hij zich zelfs om het besluit, dat de raad zou nemen, weinig bekommerde.

Zijne werklieden waren kroeten die hij betaalde volgens hun werk. Hij was zoo onbeschaamd te beweren dat de draadmaken bij hem meer wonnen dan bij Parmentier Van Hoegaerden.

Telkens die kwibus door de antwoorden van den afgevaardigde in 't nauw werd gebracht, zegde hij onbeschoft weg: *Het gaat u niet aan.*

Het was slechts na zooveel koppigheid en kwaden wil van wege het bestuur der fabriek dat wij besloten den Werk- en Nijverheidsraad bijeen te roepen, en deze klacht aan den inspecteur stuurden om een onderzoek in de fabriek te doen.

Alwie niet door partijhaat verblind is zal moeten bekennen, dat wij in deze zaak niet gematigder konden handelen.

Naar loffelijke gewoonte worden wij door de dompers als de ophef der werkstaking uitgescholden, en de schuld te zijn dat de werkstaking mislukt is. De grootste schuldige is Jules de Hemptinne, door in plaats van aan de rechtvaardige eischen der werklieden toe te geven, de werklieden broodeloos te stellen. De dompers kennen zoo goed de misbruiken dezer fabriek als wij, maar vinden het beter ons, werklieden, aan te vallen en den fabriekant met rust te laten.

De werklieden zullen nogmaals kunnen oordeelen langs welken kant de verraders zijn.

Eene valsche bewering

Wij lezen, met groote verwondering, in het anti-socialistisch blad *Het Volk*:

« Weinig instellingen zijn meer anti-socialist dan de Werk- en Nijverheidsraad, en 't is wel omdat de roedjes zulks weten dat zij er zich steeds trachten meester van te maken ten einde er den verzoenenden invloed van te vernietigen. »

Dat is nu toch een beetje te erg. Al de gentsche werklieden weten, dat de Werk- en Nijverheidsraden tot hertoe afgestuit zijn op den onwil der fabriekanten: ofwel deze heeren weigerden voor den raad te verschijnen, zooals de fabriekant Jules de Hemptinne te Gent eenige dagen geleden nog deed; ofwel zij getroosten zich niet eens de moeite kandidaten te stellen voor sommige afdelingen.

Viel dit nu alleen voor in die afdelingen, waar de socialistische gekozen worden, dan zou men daarin de reden kunnen zoeken van den afkeer der patroons voor deze instellingen. Maar dat is het geval niet. In de afdeling der Druk- en Nijverheid te Gent — die wel onder de anti-socialistische mag gerekend worden — moesten de werklieden hun ontslag geven, dank zij de koppigheid der bazen om geene de minste toegevingen te willen doen. Wij zeggen niet, dat de werklieden ongelijk hadden, maar een feit blijft een feit: de anti-socialisten konden met de bazen over den weg niet.

Evenzo was het in eene der weinige anti-socialistische afdelingen, — deze der scheikunde, zoo wij ons niet bedriegen — dat in de laatste kiezingen de patroons geene kandidaten stelden. Nooit zijn de Werk- en Nijverheidsraden samengeroepen door de bazen om een geschil te verifiëren. Eenmaal riepen zij den raad samen, tijdens de werkstaking der gentsche metaalbewerkers en het was om den lock-out uit te roepen.

Dat *Het Volk* in die voorwaarden de bazen verschoont en de werklieden beschuldigt van onhandelbaarheid, dat is eene gemeene streek te meer op rekening der rijke menschenknechten.

Wordt lid uwer Vakvereeniging!

ZONDAG 20 DECEMBER
Groot

AVOND FEEST

ingericht door den
SOC. TURNCLUB
in het
Lokaal VOORUIT, Garenplaats

PROGRAMMA

1° DEEL

1. Opening voor piano Mej. ...
2. Défilé met de roode vlag.
3. Pyramides, uit te voeren door de leerlingen.
4. Gezamenlijk werk aan 3 paar ringen.
5. Lepandero, te zingen door Meij. J.
6. De koningen van het tapijt.
7. Eere aan het werk, aria voor de bellen.
8. Souvenir de Tyrol, te zingen door de Vrouwenkoor.
9. Barre-fixe: exentrique.

10 MINUTEN POOS

2° DEEL

1. Keuroefeningen aan de barren.
2. De ringen, methode artistique.
3. Pot-Pourri op het tapijt.
4. Le Polka des Papillons, door Meij. J.
5. Komieke pyramides. Ladders.
6. Valse uit Faust, voor fleschenmuziek.
7. Pyramides: Apotheoses.

Deuren open om 5 u. — Begin om 6 u.

Ingangsprijs:
20 CENTIEMEN

Kaarten te bekomen bij F. Verstraete,
poortier van « Vooruit », en bij
de leden van den Turnclub

BEDANKING

De inschrijvingslijst tot dekken der kosten van de boeten der samenwerkende maatschappij *Vooruit* is gesloten verklaard door het Centraal-Comitee der gentsche socialistische Werkers-vereeningen.

Wij danken al de partijgenooten die het hunne bijbrachten om de boeten te dekken, waartoe *Vooruit* onrechtvaardig werd veroordeeld.

Niet de geldelijke som was de hoofdzak maar wel het bewijs van vertrouwen en sympathie voor deze schoone socialistische instellingen.

Dit bewijs is geleverd.

Hartelijk dank, gezellen en gezellinnen, en immer vooruit blijve de leus.

PROTESTATIE

Wij verhaasten ons protest aan te teekenen tegen den lasterlijken plakbrief die de muren onzer stad bevuilt, waarin de reeds honderdmaal weerlegde laster opnieuw wordt opgestoofd.

Waarom wij bijzonderlijk daarop aandringen is, dat de vriend Van Beveren beticht wordt tijdens de werkstaking der schilders, in 1891, den opslag van loon geweigerd te hebben aan zijne gasten.

Wij logenstraffen dit formeel. V. B. heeft de eerste het gevraagde loon betaald en nu nog geeft hij 3 à 5 centiem per uur meer dan alle andere bazen, plus de kwarturen voor schoftijd die betaald worden, plus de verzekering, die hij kosteloos heeft ingevoerd.

Dat is hetgeen wij willen terechtwijzen.

Terzelfdertijd willen wij V. B. openbaarlijk bedanken voor hetgeen hij voor ons ongelukkig medelid Van de Weghe heeft gedaan.

Wij wenschen dat alle patroons het voorbeeld van V. B. volgen, dan zou het er heel wat beter met de schilders uitzien.

Wij eindigen met een oproep tot de schildersgasten, om zich sterk te vereenigen, ten einde overal dezelfde voorwaarden te eischen zooals die der gasten van Van Beveren.

Nam. den Schildersb. van Gent
De Schrijver,
S. L.

Nog de kwesie Van de Weghe.

Ofschoon reeds honderdmaal weerlegd gaan de oneerlijke tegenstrevens nog immer voort met het ongeluk aan dien partijgenoot overgekomen tegen Van Beveren te exp. oitieren.

Men duidt het hem zeer erg ten kwade dat Van de Weghe niet « verzekerd » was, maar wat komt dit feit te pas als Van de Weghe juist dezelfde ondersteuning heeft ontvangen als ware hij geassureerd geweest?

Ware Van de Weghe verzekerd geweest dan zou hij ontvangen hebben (zie reglement der zwitsersche maatschappij *Winterthur*, zeker wel de ernstigste verzekeringsmaatschappij die bekend staat):

« III. In geval van tijdelijke onbekwaamheid tot werken, wordt eene dagelyksche schadeloosstelling gelijk aan den helft van het gemiddeld dagloon, den verongelukte verzekerd, betaald, na een inbegrepen den dag na het ongeval van den dag na de eerste behandeling van den geneesheer, tot den 200° dag, indien de onbekwaamheid meer dan drie volle werkdagen duurt en in dit geval worden zonn- noch feestdagen niet afgetrokken, maar betaald gelijk de anderen. »

Welnu, wat is de helft van de gemiddelde daghuur van een huisschilder?

Een huisschilder wint, als 't wel gaat, zomer en winter dooreen gerekend, 3 fr. daags. De helft daarvan is fr. 1.50. $1.50 \times 200 = 300$ frank dat Van de Weghe zou getrokken hebben, had hij in de assurantie ingeschreven geweest.

Van de Weghe heeft nu echter 335 fr. ontvangen, dus dat niet-verassureerd zijn komt niet te pas; daarbij, van den eersten dag na het ongeluk heeft Van Beveren aan Van de Weghe gezegd dat hij dat zou getrokken hebben, maar wij meenden dat het nuttig was eerst het proces te laten afloopen tegen den persoon die de schuld was van het ongeluk.

Van de Weghe was daarenboven lid van de Moysons-vereeniging, en trok 15 fr. per week, dus hij was niet van allen onderstand ontbloot. Overigens, de hoofdwet is niet, ingeschreven te zijn in een assurantiefonds, maar wel schadeloosstelling te bekomen. Er zijn reeds nijverheidsgeestelijken die zich uit de assurantie hebben teruggetrokken en zelf de ongelukken betalen die aldaar voortvallen, omdat zij het gemakkelijker en soms voordeliger vinden.

Wij zijn niet van dit gedacht, doch het is toch om 't even, als de voordelen der assurantie worden genoten. Daarboven betaald de assurantie compagnie maar de ongelukken als de slachtoffers hersteld zijn of na verloop van 't vastgesteld termijn, wat ook hier het geval niet was.

De St-Pieterspenning

Maandag morgen hield de St-Pieterspenning zijne jaarlijksche algemeene vergadering in den Katholieken Kring, te Gent.

Als naar gewoonte droeg M. Willem Verspey, hoofdopsteller van *Le Bien Public* het verslag voor.

Daaruit vernemen wij dat in Oost-Vlaanderen de St-Pieterspenning in 1896, 103 duizend frank opbracht, dus ongeveer dezelfde som als de twee vorige jaren.

Deze som is ontzagelijk en wij meenen dat zij beter kon besteed worden in eene provincie waar

zooveel ellende heerscht en waar de katholieke landbouwers luide jammerklachten laten hooren.

Maar de kritiek ter zijde latend, moeten wij wel erkennen dat deze instelling zelve en hare bloei een bewijs zijn van levenskracht en offerwilligheid.

Er blijft ons niets anders over dan deze uitslagen tot voorbeeld te geven aan al onze partijgenooten.

De invloed van Rome is ontzagelijk, de theocratie der klerikalen zijn verderfelijk, hunne overheersching moet uitloopen op de geestelijke verstomping, op de eeuwige slavernij der arbeidende klasse.

Welnu, wanneer die ongeluksvogels zooveel iever en offerwilligheid toonen, om het slecht zaad te verspreiden, dan mogen onze vrienden niet achterblijven.

Ons ideaal van vrijmaking is grooter, verheven, edeler dan dat der papen, het is de stoffelijke en de geestelijke vrijmaking der menscheit, het einde der uitbuiting van den eenen mensch door den andere, de uitroeiing der ikzucht als de spil, waarop geheel het maatschappelijk mechanisme draait.

Om dit doel te bereiken zal er veel en nijdig moeten gestreden worden en de socialistischen zullen alles veil moeten hebben voor de verwezenlijking van hun ideaal.

En daarom moet de St-Pieterspenning hun tot voorbeeld strekken, zonder dat wij lang onzen tijd verbeuzelen met die giften te kritiekieren.

Wat de slechten kunnen moeten de goeden — en dat zijn wij — dubbel kunnen.

Het volgende affiche is aangeplakt in antwoord op een lasterlijk plakkaat gericht tegen gezet Van Beveren:

VIJGE LASTERAARS

Vooruit niet kunnende dooden valt eene bende lage, verraderlijke kerels nu eene zijner beste en gekendste leden aan.

De heurt is nu aan onzen vriend Edm. Van Beveren om in een affiche belasterd en bevuild te worden.

Dit stuk bevat niets dan oude, tienmaal weerlegde leugens.

Van Beveren heeft niet gewerkt tijdens de algemeene werkstaking.

Hij schikte in den Casinoo een werk, op dat nog een paar uren vroeg om af te zijn en niemand nuttelooze schade te doen lijden.

Al de werklieden deden hetzelfde in hunne fabrieken waar zij eerst de mekanieken in orde brachten, met toelating der partij.

Van Beveren was de eerste en ook de eenigste die de loonen zijner gasten verhoogde, in de werkstaking der schilders en daarbij hunne werkuren verkortte.

Tot nu toe betaalt Van Beveren nog de hoogste loonen der stad.

Van Beveren heeft zelve herhaalde malen de openbare aanbesteding gevraagd in *Vooruit*. Niet hij was daartegen, maar wel het bestuur, dat volle vertrouwen stelt in hem en dit met reden doet, en de overgrote meerderheid der leden heeft dit goedgekeurd.

Al de werklieden van Van Beveren zijn nu uitsluitend ten zijne kosten verzekerd, en Ed. Van de Weghe werd, naar zijn eigen getuigenis schadeloos gesteld, juist alsof hij verzekerd zou geweest zijn.

De leugenaars zeggen niet eens, dat het ongeluk niet te wijten was aan Van Beveren, maar veroorzaakt werd door de onverzichtigheid van een derden persoon.

Vooruit heeft voor de werkelozen gedaan wat hij doen kon.

Vooruit verdedigde hunne zaak met woord en pen en alhoewel samengesteld uit arme dusden gaf hij meer dan welkdanige vereeniging ook!

En de vijge lasteraars die *Vooruit* aanvallen deden niets dan tegen de werkelozen opheffen en de politie toejuichen die er in sabelde en schoot op bevel van hooger hand.

Vooruit zou immer bereid zijn de werkelozen het werk te laten verrichten dat hij heeft, op voorwaarde dat zij georganiseerd zijn en daardoor ernstige waarborgen van bekwaamheid en verantwoordelijkheid geven.

Van Beveren zegde noch bedoelde nooit iets anders.

Werklieden van Gent!

Ziedaar wat er overschiet van de leugens dier helden, die te zoeken zijn, daar waar zij in het openbaar hunnen laster zouden moeten staande houden.

Diezelfde rekels die Van Beveren, een der oudste voorvechters der volkszaak aanvallen, reppen geen woord over Jules de Hemptinne, die brutaal talrijke werklieden in 't midden van den winter de straat opjoeg omdat zij een beetje meer loon vroegen.

Dat teekent die lasteraars.

Gij hebt klaar gezien in den veldtocht tegen *Vooruit*.

Gij zult klaar zien in den veldtocht tegen zijne oudste leden, tegen zijne stichters.

Gelijk *Vooruit* een is met de partij, zoo zijn zij een met hem.

Weg dus met de lasteraars en leve de eendracht aller werklieden.

Namens het Centraal Comitee der
Gentsche soc. Werklieden-Vereenigingen.
De Schrijver: G. VANDEN BERG.

Gent, drnk. A. De Backer, Garenmarkt, 9.

In het Lakenmetershuis te Gent

Zondag jl. hield dokter E. Burvenich in het «Lakenmetershuis» een toespraak over het reizen, en, laten we het maar aanstonds zeggen, met vele zijner beschouwingen moesten we instemmen.

Spreekte toonde aan hoe de badsteden in plaats van verblijfplaatsen te zijn voor zieken of voor personen die zich komen uitrusten of ontspannen na vermoeienden arbeid, integendeel in meerderheid bezocht worden om hunne speelhuisen, paardenloopstrijden, concerten, soirées, bals, schouwburg, enz. Zoo voeren de badsteden een onderlinge concurrentie om het grootste aantal bezoekers te lokken, door allerlei dwaze aantrekkelijkheden, die niets gemeens hebben met het ware doel waartoe het verblijf aan de zee-kusten zou moeten dienen.

In de badsteden moesten groote geneezingsgeestelijken worden ingericht, waar de ziekelijken zoo noodig kosteloos, zich zouden kunnen herstellen door het genieten van de heilzaam werkende zeelucht en zeebaden.

Hospitelen zoals er een bestaat te Vichy, fransche badstad, zou men overal moeten oprichten.

Voordrachtgever drukte erop, hoe de openbare besturen, in stede van subsidien te geven aan paardenwedrennen, meer aan het bouwen van gezondheidsgeestelijken zouden dienen te denken en tevens de reizigerskringen dienden te steunen en aan te moedigen.

Het reizen werkt immers zeer beschavend op den mensch, en ons bedroeft het waarlijk, zegde spreker, dat, alhoewel er reeds vele reizigerskringen bestaan, er niet nog meer tot stand komen.

Voor als men nagaat hoeveel er onder dat oogpunt kan gedaan worden; als men ziet hoeveel geld er verkwist wordt aan het duivenspel en anderen die ons menig vernederend tooneeltje te aanschouwen geven en in groote mate de dronkenschap in de hand werken.

Als men daarbij nagaat wat een hoop kleine maatschappijen van *pijftjes bij*, van *smoeper*, enz. wij in Gent nog tellen, dan moet men bekennen dat er op zedelijk gebied nog veel te doen valt.

Volgaar, eendige spreker, zag ik al die maatschappijen in reizigerskringen vervormen. Wij geven hier slechts heel beknopt de gedachte weer die ons het meest trof, en hopen dat diegenen die nog aan dwaze vermaken verslaafd zijn, uit bovenstaande de gewenschte zedelijke zullen weten te trekken.

Verleden week lasen we in het hoofdartikel *Zedelijk verval*, dat we met genoegen in *Vooruit* zagen verschijnen, den volgenden volzin:

«Zeg mij hoe gij u vermaakt en ik zal u zeggen wie gij zijt.»

Wij kunnen dit ten volle onderschrijven. Want het is maar al te waar dat men iemand kan beoordeelen naar de wijze waarop hij zijnen vrijen tijd doorbrengt.

Zeker willen we toegeven, dat de slechte neigingen allen uitwassen zijn onzer zieke maatschappij en dat de heersche klasse er altijd belang en genoegen in gehad heeft dat het volk zich verlaagde; middelerwijl kwam het niet op voor zijne rechten. Doch aan dezen treurigen staat van zaken moeten wij een einde trachten te brengen door de dwaasheden en misbruiken van talrijke vermaken moedig te bestrijden.

Slechts die uitspanningen welke den mensch zedelijk verheffen moeten door ons bevorderd worden, en daaronder behoort stellig het reizen.

Mochten velen onze bemerkingen begrijpen en er nut uithalen, dan zou dit voorzeker onze edele zaak bevorderen; immers het is den licht van elken ijverigen socialist steeds op alle gebied naar verheffing en veredeling te streven.

KAREL TASTAAN.

Een goede patroon

De beschnittfabriek De Beukelaer te Antwerpen vierde verleden zaterdag het 25-jarig jubileum der opening.

Te dier gelegenheid geeft *De Werker* een beschrijving van de wijze waarop de werklieden aldaar worden behandeld.

Wij knippen er het volgende uit:

En we kunnen gerust zeggen dat in de fabriek Ed. De Beukelaer de arbeiders een minimum van welstand bezitten, dat nog verre staat boven alles wat zij in vele andere fabrieken, waar zoogezegde menschevrienden aan het hoofd staan, genieten. Men werkt er van 's morgens zeven tot 's avonds zes ure, met drie rustpauzen van 20 minuten: dus 10 uren werk.

Kinderen beneden de 13 jaar worden niet aanvaard. Het minimum loon bedraagt 9 centiemmen per uur voor jonge kinderen en klimt naargelang den ouderdom, de bekwaamheid, en het uitoefende vak. De loonen zijn in het algemeen een weinig hooger dan door de werkgevers in de stad wordt betaald. Voegen wij er bij dat alles in de fabriek zelve wordt vervaardigd, wat er vervaardigd kan worden.

De lokalen zijn onder oogpunt van gezondheid onberispelijk: goed verlicht en verlucht, ruim en rein. De invloed daarvan is op de werklieden merkbaar: hun gezondheidstoestand is over het algemeen voortreffelijk.

Op dit oogenblik zijn ongeveer 350 personen werkzaam op de fabriek (mannen, vrouwen, meisjes en jongens). Het beheer over de werklieden wordt gevoerd door 16 leden (12 mannen en 4 vrouwen) die over de geschillen oordeelen, reglementen opmaken, en zich bezig houden met alles wat er van deel van het personeel kan gedaan worden. Geen enkel werkmag weggezonden worden, zonder door dit beheer te zijn gehoord.

Boeten, — die nooit meer dan één vijfde van het loon mogen bedragen, en slechts eenmaal per dag mogen worden toegepast, — worden, wanneer de werkmag dezelve niet gewettigd vindt, door den beheerraad onderzocht, — en na verhoor van werkmag en ploegbaas, gehandhaafd of niet toegestaan worden. Trouwens, al de boeten komen ten goede van de ziekenkas.

De deelneming aan deze is verplichtend, de vaste bijdrage per 14 dagen belooft 18 centiemmen; 4/5 t. h. van het loon voor geldelijke uitkeering. De patroon draagt bij 3 fr. per lid en per jaar.

De arbeiders genieten kos eloo geneesdienst (een geneesheer doet dagelijks een bezoek in de fabriek) en geneesmiddelen; zij ontvangen 3/4 van hun loon voor de 3 eerste maanden; 1/3 voor de volgende maanden. Na overlijden, uitbetaling van 20 dagen volle loon. Gehuwde vrouwen genieten bij bevalling 25 frank hulpgeld. In bijzondere gevallen wordt ook hulpgeld toegestaan.

Herstellende werklieden worden aan licht werk gezet; genieten verlengde middagrust (van 12 tot 2) met behoud van hun loon, enz.

Er is, zoals men weet, gezorgd voor onderwijs. Vroeger was er slechts één klas; thans telt men er drie, waarvoor twee onderwijzers en een onderwijzeres zijn aangesteld; er is ook een huishoudschool ingericht, waar de meisjes onderricht ontvangen in huishoudkunde, bereiden van spijzen, aankoop, voedingswaarde van voedsel, onderhoud der woning, meubelen, gezondheidsleer, enz.

Deze lessen worden na de fabrieksuren (van 6 tot 7 ure) gegeven. Er is een bibliotheek, die goed gevuld wordt.

De muzikale deeling *Arbeid Adelt* is te Antwerpen te gunstig gekend, om er nog een nieuw lofartik over te maken.

Stippen we terloops aan dat er een reisafdeeling, een spaarkas enz. bestaan, waaraan de deelneming vrij is.

De meeste voorzorgen zijn genomen ter voorkoming van ongelukken. Eene volledige badinrichting is in studie, evenals een pensioenkas. (Tot hertoe werden de oude werklieden door den patroon gepensionneerd.)

Het inzicht is een pensioenkas te stichten met tussenkomst van patroon en werklieden, aansluiting bij de lijfrentkas onder waarborg van den Staat. De belanghebbenden kunnen den ouderdom van ingetotreding zelf bepalen.

Wie toont ons een dergelijke fabriek te Gent, waar reeds zoovele miljoenen gewonnen werden?

Met *De Werker* zeggen wij: De fabriek De Beukelaer is het ideaal niet, maar zij getuigt van wat de fabrikanten zouden kunnen als ze rechtzinnigheids goeds wilden doen voor de werklieden.

Kinderverkoop

Wij hebben reeds een paar malen gelezen dat er in Nederland kinderverkoopingen worden gedaan door het Leger des Heils.

De verleden week was dit nu alweer het geval en onze lezers zullen met genoegen vernemen hoe het bij dergelijke verkoopingen toegaat.

In het gebouw van het Leger des Heils aan den Crookwijkscheweg te Rotterdam moest zou een kinderverkoop bij opbod plaats hebben.

In tegenwoordigheid van een groot getal belangstellenden, moesten acht kinderen van 8 à 10 jaar worden verkocht.

Tot acht ure werd bij afwisseling door de heilsoldaten gezongen en gebeden en dan verklaarde kapitein Gorter deze bijeenkomst te zijn geopend.

Op uitnodiging van den verkoophouder werd met het bieden een aanvang gemaakt.

Eene jonge juffrouw, vooraan in het zaaltje, bood voor de kinderen hare getrouwe vriendschap, welk bod door den kapitein in overweging werd gehouden.

Een andere heilzuster wilde de kinderen een prachtige positie in de maatschappij en een goede opvoeding geven.

Eene boerenvrouw, die dapper uit den liederbundel meegezongen had, verklaarde dan, heel veel zin in de kinderen te hebben. Ik heb in Dordt, zegde zij, een heele schoone boerderij met een prachtige hof: daar kunnen de kinderen genieten van de frissche buitenlucht, des zomers mogen ze uit rijden gaan en 's winters kunnen ze op mijne vijvers schaatsenrijden naar hartelust. Ik zal ze ook een goede godsdienstige opvoeding geven, niet zoo heel fijn, maar toch godsdienstig. Ze zullen het bij mij heerlijk hebben...

De oogjes van de kleinen begonnen bij de opsomming van al dat schoons te glinsteren van verrukking. De kapitein vond dit bod op de acht meisjes prachtig, doch hield het voorloopig in overweging voor het re aanbieden, die nog mochten komen.

Achter in de zaal stond nu een broeder op, die verklaarde, dat hij de kinderen zulk een opvoe-

ding zou geven, dat ze naderhand «groote mannen» zouden worden, voor wie prachtige standbeelden zouden verrijzen. De kapitein vond dit aanbod niet minder schoon dan het vorige, want, zegde hij, roem en eer, zooals van Houtem met zijn cacao, en Edison met zijn uitvindingen hebben verworven, zijn lang niet te versmaden in deze wereld.

Nadat eene inzameling was gehouden en eenige oorlogskreten in de zaal waren verkocht, een en ander onder het zingen van toepasselijke liederen, werd de verkoop voortgezet.

Achtereen volgens kwamen aanbiedingen om de kinderen op de Hoogeschool te plaatsen, hen voor muziek en zang of de schilderkunst op te leiden en ten slotte betrad de sergeant-majoor het verhoor. Geld of aardse schatten, zegde hij, kan ik den kinderen niet bieden, want ik heb ze zelf niet. Maar ik zal hun meer geven dan het vergankelijke dezer wereld; ik zal hun Jezus geven, in wien zij een schat vinden voor tijd en eeuwigheid, amen.

Dit laatste bod werd met dankbaarheid aanvaard. Na eene geestelijke opwekking en eenige solo-voordrachten met het gebruikelijke accompagnement, werd de bijeenkomst te 10 ure onder de dankzegging voor de betoonde belangstelling gesloten.

En dat gebeurt in onze verlichte XIXe eeuw!!

Nieuwe stralen

Een hoogleeraar in natuurkunde te Calcutta, dr. J. C. Bose, heeft een nieuwe soort van stralen ontdekt, die de wonderen, door de X-stralen tentoon gespreid, verre overtreffen. Tot die ontdekking is hij gekomen na een langdurig onderzoek van hetgeen hij *invisible light* noemt, 't is te zeggen, soorten van licht voor welke het menschelijk oog niet langer gevoelig is, maar die waarneembaar zouden zijn, indien ons oog meer volkomen of indien het met een behoorlijk toestel gewapend was, of, indien de lichtbron voorzien kon worden van een werktuig, waardoor het onzichtbaar licht geschikt werd gemaakt voor ons gebrekkelijk zintuig.

Dat er geluiden bestaan, al kan niemand ze hooren, en licht dat geen mensch kan zien, is door proeven bewezen. Wanneer eene snaar 32,000 trillingen per seconde voortbrengt, kan het menschelijk, oor den toon niet meer onderscheiden, doch eene dunne gasvlam geraakt er door in trilling. Stralen, die even zoo bestaan moeten (want men photographieert er mee!) zijn door Röntgen X genoemd, omdat wij ze niet kunnen waarnemen, hoewel zij eigenlijk volkomen beantwoorden aan de om christing van licht als «datgene hetwelk ons in staat stelt, de voorwerpen te zien.»

De Engelsch-Indisch geleerde noemt zijne nieuwe stralen stouwt *licht*. Hij brengt ze voort door «electrische trillingen in den ether», zooals een engelsch dagbladverslag zegt. Deze onzichtbare stralen gaan niet alleen door alle doorschijnende voorwerpen, maar door deuren, steenen muren, rotsen van graniet, hoopen aarde pik en koolteer, en zijn dan nog even frisch en krachtig als een onderwetsche zonnestraal. Niets is er bekend, met uitzondering van dikke metalen platen, dat deze stralen tegenhoudt. Het menschelijk lichaam is er even doorschijnend mede als glas.

Van de Röntgen-stralen onderscheiden de Bose-stralen zich, voor men thans weet, door het aantal trillingen.

Wanneer de ether 200 tot 400 biljoenen trillingen per seconde maakt, wordt het gevoel van warmte voortgebracht; door 400 tot 800 trillingen per seconde de gewaarwording van licht. De verronderstelling is gemaakt dat de Röntgen-stralen een nog grooter aantal trillingen maken dan dit reeds overgrote getal. Maar de ether die Bose langs electrischen weg in trillingen brengt, trilt minder dikwijls, dan zelfs warmtestralen.

Hoe heeft Bose nu deze stralen zichtbaar gemaakt? Dat is wel het voornaamste gedeelte van zijn werk. Hij heeft een «electrisch oog» uitgevonden. In dit toestel vallen de onzichtbare stralen op eene plaat, die er gevoelig voor is en de verandering, aldus voortgebracht (een soort van fotografie) wordt door middel van een electrische geleiding in een ander deel van het toestel omgezet in beweging, waardoor zij voor het menschelijk oog zichtbaar wordt. Is men eenmaal zoover, dan kan men met de onzichtbare stralen (bellen in beweging brengen en pistolen afschieten, welke zich aan den anderen kant van een muur bevinden).

Prof. Bose heeft, bij eene proefneming in zijne woning, met deze stralen door het lichaam van den gouverneur van Bengalen heen, eene pistool afgeschoten die in eene andere kamer was geplaatst. Door middel van lenzen van pek of eboniet heeft hij seinen overgebracht tot eenen afstand van een engelsche mijl, wat gelijk staat met telegrafeeren zonder geleidraad. Is dit ook in de praktijk mogelijk en niet alleen onder de kunstmattig geschikt gemaakt omstandigheden van een laboratorium, dan zal men voortaan seinen kunnen overbrengen van schip tot schip of uit een vuurtoren naar schepen, bij den dichts en mist.

Wanneer de zeelieden den vuurtoren niet meer zien kunnen, hangen zij eenvoudig hun «electrisch oog» aan den mast en binnen den afstand van een paar mijlen gekomen, kan het licht hun onder geene omstandigheden ontgaan. Het kostbaar stilliggen van schepen bij mist zou

niet meer noodig zijn. Zoo wetenschappelijk als praktisch is de uitvinding van professor Bose dus van het grootste belang.

Op het oogenblik bevindt de engelsch-indische hoogleeraar zich te Londen met opdracht de verschillende laboratoria van Europa te bezoeken en tevens zijne ontdekking bekend te maken. De *Royal Society* heeft hem een krediet verleend, om zijn onderzoekswerk voort te zetten. Lord Kelvin schreef hem daarover: «Ik heb genoeg gezien om met verbazing en bewondering vervuld te zijn.»

In het kerstnummer van *Pearson's Magazine* deelt prof. Bose zelf meer bijzonderheden mede.

UIT MECHELEN

Belofte maakt schuld

Wij zegden eens vroeger, dat wij er ook melding zouden van gemaakt hebben, wanneer ons liberaal vooruitstrevend democratisch gemeentebestuur iets goeds deed.

Thans willen wij onze belofte gestand doen. In een der laatste zittingen van den Gemeenteraad is er besloten dat de werklieden geen brandtaks meer zullen moeten betalen wanneer zij hun eigen huis bouwen.

De lezers van *Vooruit*, bijzonderlijk die buiten Mechelen, moeten weten dat de loonen hier zoodanig zijn gestegen dat ieder arbeider zijn eigen huiskens bouwen kan, als hij maar wil.

Wie dat niet wil gelooven, vrage het maar aan M. Van Hoorenheek, liberaal gemeenteraadslid. Deze verklaarde het luide in de laatste zitting van den gemeenteraad.

Als deze patroon schrijnwerker dat verklaart, dan is dat zoo en niet anders. Immers deze betaalt aan zijne gasten de kolossale som van 28 centiemmen per uur.

Om nu terug te komen op den afgeschafften brandtaks, voelen wij ons geneigd aan den ontwerper van dit gemeente-reglement een adres van gelukwenschingen te sturen, onder teekend door al de werklieden eigenaars van huizen en deze welke zinnens zijn er hun eentje te bouwen.

Nu, vele niet klaarzienden vinden dit een uitmuntenden maatregel, een zeer democratisch voorstel; wij hebben gezocht en herzoekt om er iets goeds in te vinden maar lukken er niet in. Welk arbeider kan een eigen huis bouwen van zijn loon? Geene eene op duizend.

De maatregel is dan ook enkel in het voordeel van die klasse van arbeiders die wat hooger staat dan de algemeenheid: een soort van meesterknechten, beambten, enz.

Wat nu nog koddiger is, is wel dit: wanneer men bijv. zijn huis verkoopt, het zij gelwonger door nood, dan moet men den bouwaks betalen. Wat verder: de kapitalisten en huisjesmelkers welke in die soort van huizekens spelen die bepalen de rechten en de ontwerper vergeet dat de kapitalist niets uit zijne zakken beaalt, maar dat het wel de huurder is van het huis welke per maand zooveel meer af te dokken heeft.

Waarlijk, wij beklagen die heeren werklieden welke zich gemeenteraadsliden noemen, met dergelijke voddren voor den dag komen en zulke voorstellen democratisch te noemen.

De ondervinding is de beste leer en deze werkljongs welke zich mischieien ter goeder trouw op de kussens hebben laten plaatsen, om het geheel met een democratisch floers te omhullen, zullen ook weldra inzien, dat al hunne zoogezgde verbeteringen en hervormingen maar plaasters zijn op een houten been.

Strijde om verbeteringen, zooveel mogelijk, zeker; het verlicht den zwaren last waaronder de arbeidende klasse gebukt gaat, maar houdt hen tevens altijd voor oogen dat zij zelve door hun zweet en wroeten die verbetering en hervorming betalen, want zoolang de samenleving is gegrondvest op het privaat bezit, zijn het de zwoeers welke alle lasten torschen.

Kregen wij eens van de werklieden gemeenteraadsliden eene kernachtige redevoering te hooren, waarin de maatschappelijke wanorde werd uiteengezet; dan ten minste zou er licht opgaan in die lage van het volk welke door dik en dun, door modder en vuil eene partij steunt, welke veel belooft en niets zal kunnen geven.

F. V.

Het stilstaan der maan

Wat zou er gebeuren als de maan plotseling bleef stilstaan? Op deze vraag, in een gezelschap opgeworpen, gaf een sterrekundige het volgende antwoord:

Als wij aannemen, dat de maan hare wenteling om de aarde niet meer volbracht, maar boven een bepaald punt bleef stilstaan, dan zou des nachts die strek op aarde altijd verlicht zijn, indien niet, wat meer waarschijnlijk is, eene bijna eeuwige maansverduistering intrad.

De gehele scheepvaart zou eene omwenteling van reusachtigen omvang ondergaan, want ebbe en vloed zouden ophouden en vele havens aan riviermonden, die bij ebbe voor groote schepen niet toegankelijk zijn, zouden hunne belangrijkheid verliezen. Op de door de maan verlichte helft der aarde zouden zich groote watermassa's ophopen, terwijl de zeeën op de andere helft zeer zouden vermindern.

De aardbol zou, voor een toeschouwer op een andere planeet, den vorm krijgen van een ei.

DRIE-EN-NEGENTIG

ROMAN

VAN

VICTOR HUGO

Uit het fransch vertaald door J. M. CALISCH

TWEEDE GEDEELTE

TE PARIJS

— Ja, zegden de boeren, ze hapt als eene teef, ze is simpel.
En wie er nog bijstonden verspreidden zich in alle richtingen.
Toen Michelle Fléhard den kook genuttigd had, zegde ze tot de boerin:
— Dat was goed, ik heb het op. Maar zeg me nu, waar La Tourgue is.
— Daar krijg ze 't weer, riep de boerin.
— Ik moet naar La Tourgue. Och, zeg me hoe kom ik er heen,

— Dat nooit, hernaam de boerin. Of wil je doodgeschoten worden? Ook weet ik het niet. Zeg eens, zijt ge dan waarlijk gek, mensch! Hoort hier; gij ziet er ijselijk afgemat uit. Wilt gij bij mij wat rusten?
— Ik weet van geen rusten, zegde de moeder.
— Hare voeten zijn ééne wonde en al wonden, mompelde de vrouw.
Michelle Fléhard hervatte:
— Maar ik zeg u toch dat ze mijne kinderen hebben gestolen. Een meisje en twee jongens. Ik kom van het Carnichot, daar, ver in het bosch; gij kunt aan Tellmarch, den kaaiman, naar mij vragen, en ook den man, dien ik daar ginder in de wei heb ontmoet. De kaaiman heeft mij genezen. Ik geloof dat mijn borstbeen gebroken was; 't is alles gebeurd zoo als ik u zeg.
De sergent Rado b kent mij ook. Ga 't hem vragen en gij zult hooren dat het waar is. Hij heeft ons in het bosch gevonden. Drie. Ik zeg u drie kindertjes. De oudste heet René-Jean; dat kan ik bewijzen. Die er op volgt heet Gros-Alain en 't meisje, 't jongste, heet Georgette.
Mijn man is dood. Zij hebben hem doodgeschoten. Hij was pachter te Siscoignard. Gij schijnt mij een goed mensch te zijn. Och, wijs mij den weg. Ik ben niet gek; ik ben de moeder; ik heb mijne kinderen verloren en nu zoek ik ze. Niets anders.
Ik weet niet precies waar ik nu van daan kom. Van nacht heb ik in eene schuur op een hoop stroo geslapen. Maar ik moet naar La

Tourgue. Eene diefegge ben ik niet. Gij ziet het wel, wat ik zeg is de volle waarheid.
Zij moesten mij een beetje helpen om mijne kinderen terug te vinden. Ik ben niet uit deze streek. Zij hebben op mij geschoten, waar weet ik niet.
De boerin schudde het hoofd en zegde:
— Luister, vrouw. Wij beleven een tijd, waarin men geen woorden mag spreken die een ander niet verstaat; gij zoudt maken dat ze u vasthouden.
— Maar waar is dan La Tourgue? schreeuwde de moeder. Och, vrouw, zeg mij in Jezus naamen van de moeder Gods, ik smeeke u om, goede vrouw, zeg mij, welken weg ik moet inslaan om naar La Tourgue te komen.
De boerin werd boos.
— Ik weet het niet! En al wist ik het, ik zou 't u niet zeggen! Daar moet men nu niet heen-gaan. Het spookt er.
— En ik gaer wel heen, zegde de moeder. En zij toog verder.
De boerin liet haar gaan, en sprak binnen-'s monds:
— Maar ze moet toch eten.
Zij liep Michelle Fléhard na en stopte haar nog een weitekoek in de hand.
— Dat is voor van avond.
Michelle Fléhard nam den weitekoek, antwoorde niet, keerde het hoofd niet om en vervolgde haren weg.
Zij kwam uit het dorp. Toen zij aan de laatste woningen was, kwamen haar drie kinderen in

gescheurde kleederen en met bloote voeten te gemoet. Zij trad op hen toe en zegde:
— Dat zijn twee meisjes en een jongen.
Ziende dat zij hunne oogen op haren kook vestigden, gaf zij hun dien.
De kinderen namen hem en waren beangst. Zij verdiepte zich in het woud.

IV

Eene vergissing

Terwijl dit alles voorviel, gebeurde dienzelfden dag, vóór het opgaan der zon, binnen het sombere geboomte van het woud, op het pad tusschen Javené en Lécousse, het volgende:
Het Bocage is vol holle wegen en onder deze is die van Javené naar Parigné over Lécousse het meest tusschen heuvelen besloten; hij loopt krom en is meer bergholte dan weg. Te Vitre neemt hij een aanvang.
In vroeger eeuwen viel hem de eer te beurt de reiskoets van madame de Sevigné te doen schommelen. Links en rechts is hij door dichte hagen als ingemetseld; geene betere hinderlaag ter wereld.
Dien morgen dan, een uur voor dat Michelle Fléhard, in eene andere streek van het woud, dat eerste dorp bereikte waar zij de akelige ontmoeting had van de kar onder geleide der gendarmen, stonden in de heesterbosschen welke de weg van Javené doorsnijdt, bij den afloop der brug over de Cueson, vele mannen bijeen, onzichtbaar door het dichte loof. Het

waren boeren, allen in het ruige wambuis, daar te lande grigo geheeten, in de zesde eeuw de kleedij der bretagnische koningen, in de achttiende het gewaad der boeren. Zij waren gewapend; eenigen met geweren, anderen met bijlen.
De bijldragers hadden op eene opene plek in het woud een stapel gereed gemaakt van drooge takkebossen en twijgen welke men slechts in brand behoefde te steken.
De geweerdragers stonden aan weerskanten van den weg in afwachende houding.
Wie door de bladeren had kunnen zien, zou overal hunne vingers op de trekkers der geweren hebben bemerkt en den loop hunner karabijnen rustende op de ingevlochten takken als in zoovele schietgaten. Die lieden stonden op den uitkijk. Al de geweren waren naar den weg gekeerd, reeds doorden dageraad verhelderd.
In die schemering fluisterden stemmen,
— Zijt ge er zeker van?
— Wel ja, ze zeggen het.
— Hier voorbij, he?
— Ja, zij moet in die streek wezen.
— Zij mag er niet weer uit, hoor!
— Zij wordt verbrand.
— Uit drie dorpen zijn we hier bijeen.
— Goed, maar het geleide?
— Kapot gemaakt.
— Maar komt zij wel hier langs?
— Men zegt, ja.
— Dan moet ze van Vitre komen.
— Van waar anders?
— En zij zegden van Fougères?

— Van Fougères of van Vitre, uit de hel komt ze altijd.
— Dat zal waar zijn.
— En ze moet er weer heen.
— Neen!
— Ze zouden haar dus naar Parigné willen brengen?
— Zoo als 't schijnt, ja.
— Dat zal niet.
— Neen!
— Neen, neen, neen!
— Geeft acht.
Inderdaad het werd raadzaam te zwijgen, want het begon een weinig te dagen.
Eensklaps hielden de in hinderlaag liggende mannen hunnen adem in. Eengerammel van wielen en paarden werd gehoord. Zij zagen door de takken en onderscheidden snauw in den holle weg eene lange kar, een geleide te paard en een voorwerp op den wagen; de stoet naderde hen.
— Daar is ze! sprak hij die de aanvoerder scheen te zijn.
— Ja, zegde een der voorposten, onder geleide.
— Hoeveel man?
— Twaalf.
— Ze zegden dat er twintig waren.
— Twaalf of twintig, ze moeten er aan gelooven.
— Wacht tot dat zij goed onder schot zijn.
Een poosje daarna verscheren de kar en het geleide, na een heek van den weg te hebben omgeslagen.

99a

— Leve de koring! riep de aanvoerder van het landvolk.
Honderd geweerschoten te gelijk volgden.
Toen de reek verdween, was ook het geleide verdwenen. Zes ruiters lagen ter aarde, vijf waren gewond. De boeren snelden naar de kar.
— Het riep de aanvoerder uit, het is niet de guillotine, 't is een ladder.
En werkelijk de kar droeg niets anders dan eene hooge ladder. De twee paarden lagen er gekwetst naast, de voorman was gedood, doch niet opzettelijk.
— Hetzelfde, zegde het opperhoofd, een ladder onder geleide komt mij verdacht voor. Zij waren op weg naar Parigné; zeker om La Tourgue er mede te bestormen.
En de ladder werd op den brandstapel tot asch verteerd.
Wat de doodsde kar betreft die zij eigenlijk wachten, deze volgde een ander pad en was reeds twee mijlen verder, te weten in het dorp waar Michelle Fléhard haar bij zonsopgang had ontmoet.

II

De stem in de woestijn

Na de drie kinderen verlaten te hebben, aan welke zij haren kook had gegeven, had Michelle Fléhard op goed geluk haren weg door het bosch vervolgd.
Daar niemand haar te recht wilde helpen, moest zij wel alleen haar pad zoeken. Bij tusschenpoelen zette zij zich neder, stond op, en ging weer voort. Zij cruiwde die doodelijke

afmatting welke zich het eerst in de spieren, en dan in het gebeente doet gevoelen; de afmatting eener slavin.
En zij was slavin; zij getroostte zich den slavenarbeid om hare kinderen te zoeken; zij moest hen weder vinden; ieder verloren oogeblik kon hun ondergang wezen; wie zulk eene plicht heeft te vervullen mag zich niets meer veroorlooven, hij heeft geen recht meer op ademen.
En toch, zij was uitgeput van vermoeienis; in zulk een toestand wordt het doen van één stap meer een levensvraag.
Sedert den morgen had zij nu geloopt, dorp noch woning had zij meer op haren weg gezien. Eerst koos zij het rechte pad, toen het verkeerde, en eindelijk verdwaalde zij in het geboomte waar de eene tak den anderen geleek.
Was zij nader bij haar doel? Het einde van haar lijden nabij? Ja zij was in het laatste tijdperk der weeten en aan de marteling ter prooi welke het medebrengt.
Zou zij op den weg nederzinken en daar ster-ven?
Op zeker oogenblik scheen haar het verder loopen eene onmogelijkheid.
De zon was aan het ondergaan, het woud duister, depaden niet meer van 't gras te onderkennen. Nu was zij ten einde raad. God alleen kon haar helpen. Zij riep. Geen antwoord. Zij zag rond; door de takken bemerkte zij een lichte plek; daarheen richtte zij hare schreden en op eens stond zij buiten het woud.
Voor haar lag een dal, zoo smal als een loop-graf; in de diepte stroomde eene heldere beek

over eene steenen bedding. Toen eerst bemerkte zij dat de dorst haar verteerde. Zij daalde naar het beekje, knielde en dronk.
Deze houding maakte zij zich ten nutte om haar gebed te doen.
Zij stond weder op, en trachtte verder te komen.
Zij stapte het beekje over. Aan gene zijde van het dal lag, zoo ver het oog reikte, eene groote heuvelvlakte met laag struikgewas bedekt, dat, van de beek af, op een hellend vlak langs den gezichteinder zich verheef. Het woud was eene woestijn. In het woud, kon men nog achter iedere haag een mensch ontmoeten; op het vlak zag men hoegenaamd niets meer, zoo ver het oog ging.
Eenige vogels, welke schenen te vluchten, vlogen ginds in de struiken.
Te midden van dat onmetelijk verlaten oord, stiet de moeder, terwijl zij hare knieën onder zich voelde knikken, als zinneloos van vertwijfeling, den wanhopigen kreet uit: — Is hier iemand.
Zij verbreedde het antwoord.
Een antwoord kwam.
Een dof, brommend geluid rolde door de lucht; het kwam van den verren horizon en werd van echo tot echo weerkaatst; het geleek naar het rammelen van den donder, het kon ook een kanonschot wezen, en het scheen als of het antwoord gaf op de vraag der moeder en — ja! zegde.
Toen werd alles weder stil.
Bemoedigd stond de vrouw weder op; zij had

ten minste iets gehoord, het was haar als kon zij het woord tot iemand richten; zij had gedronken en gebened; hare krachten keerden weder; zij begon naar het heuvelvlak te stijgen, naar de zijde van waar zij den afgelegen donder had gehoord.
Eensklaps zag zij in het verschiep een heogen toren voor zich; zij stond geheel alleen te midden van het woeste landschap, door een straal der ondergaande zon in purper gehuld.
Zij was er eene mijl vandaan. Achter dien toren, in den avondnevel verzonken, stonden de groene toppen van een woud.
Dat was het woud van Fougères.
Die toren kwam haar voor in dezelfde richting te staan als van waar de rommelende slag was gekomen welke antwoord op hare vraag had gegeven. Kon die slag van dien toren komen?
Michelle Fléhard stond boven op het heuvelvlak; zij zag niets meer voor hare voeten dan het veld.
Naar den toren richtte zij hare schreden.

IV

Toestand

Het oogenlik was daar.
De onverbiddelijken zouden de onmeedoogen-den richten.
Cimourdain zou Lantenac grijpen.
De oude oproerige royalist was in zijn leger opgesloten; ontsnappen kon hij niet, dat was

duidelijk; en het was Cimourdain's vast besluit dat de markies zou worden onthoofd, ter plaatse, op zijne eigene landgoederen, binnen zijn huis om dus te zeggen, opdat de leenheerlijke woning het hoofd van den leenheerlijken man zou zien vallen, en het gestelde voorbeeld in ieders geheugen zou blijven.
Daarom had hij de guillotine van Fougères laten komen.
Wij hebben gezien dat zij onder weg was.
De dood van Lantenac zou de doodsteek der Vendée zijn; en de Vendée dooden was Frankrijk redden.
Cimourdain weifelde niet. Die man voelde zich het meest bemoedigd te midden der vreedheid, door plicht van hem geëischt.
De markies scheen verloren; in dat opzicht voelde Cimourdain zich gerust, maar van een anderen kant minder.
Verschrikkelijk zou de worsteling zijn, dat stond vast; Gauvain, zou haar leiden en er vermoedelijk deel aan nemen; die jeugdige aanvoerder was soldaat in zijn hart; hij was er geheel de man naar om geen werkeloos aanschouwer te blijven; als hij er maar niet bij omkwam! Gauvain zijn kind, het voorwerp der eenige liefde, die hij, Cimourdain op aarde kende; 't is waar, tot dusverre was Gauvain gelukkig geweest; maar de fortuin kon moede worden.
Cimourdain beefde. Het lag in de bestemming van dien man tusschen twee wezens te staan, beide Gauvain geheeten; van den eenen zocht hij den dood, van den ander het leven.
Het kanonschot dat Georgette in haar wiegie

deed opspringen en de moeder uit het hart der wouden riep, had nog eene andere uitwerking gehad.
Het zij toeval, het zij opzettelijk, de kogel, welke trouwens alleen tot de waarschuwing moest dienen, had de ijzeren tralien van het grootte schietgat der eerste verdieping van den toren getroffen, doen barsten en ten halve losgerukt.
En de belegerden hadden den tijd niet die schade te herstellen.
De belegerden hadden gesnoefd. Hun krijgs-voorraad was zeer gering. Hun toestand was nog hachelijker dan de belegeraars dien vermoeden; dit moeten wij wel doen uitkomen.
Hadden zij genoeg buskruit bezeten, zij hadden La Tourgue met zich en de vijanden in de lucht doen springen; dit spiegelden zij zich voor maar al hun voorraad kruid was uitgeput.
Te nauwernood was er genoeg voor dertig schoten per man.
Zij bezaten veel geweren, roeren en pistolen, maar weinig patronen. Zij hadden al de wapenen geladen om een onafgebroken vuur te kunnen onderhouden; maar hoe lang? Men moest het niet laten verflauwen en toch er spaarzaam mede zijn.
Dit was een moeilijke problema.
Gelukkig, ach, vreesselijk geluk! zou de worsteling dra van man tegen man en met blanke wapenen — sabel en dolk — beginnen. Men zou elkander meer houwen gaan toebrengen dan schoten wisselen; dat was hunne hoop.
(Wordt voortgezet).

REI
ADMIN
G
GARR
Ongetee
norden n
Berichte
stakings
tendoor d
gengester
Met abonnee
LEES
Woensdag
De E
Wij hebben
meesterstuk
enkele onzer
ons zal logen
tooze hebben
gevestigd in
Wij sporen
propaganda t
de gelegenhe
Van nu to
velen zeggen.
Pardon. Z
knappe wijke
uitdeeling d
nummers van
De E
Na zondag
altijd gelegen
te bekomen b
wijkclubs.
De partijge
nieuwjaar pro
te winnen vo
Wij sporen
doen, want z
rijdige en v
ben, die men
Werklieden-P
Eene sterk
partij.
Aan onze
Ook u allen
doen. De ver
te Gent, waar
eeniging eene
Deelt van w
zondere num
wignen.
Bestelt eeni
dag, bevattend
den feuilleton
werkuren, go
zielkens te wi
Wie niet spr
moet wat ande
partijgenoot k
Roep uwe
week op eene
over de versp
rechtzinnig en
reuzenvlucht i
nader gedaan.
Loet uwe be
aan gezet K.
markt, Gent.
Gij kunt bek
om ze eene we
Gij kunt bek
zaterdag nam
verspreiden.
Wie ze later
Vooruit dagelij
goed werk.
De
Onder dien
verslag der par
strevenden Libe
ris M. Van Loc
radikalen opni
voor den wetge
Dit is de la
blad, de beide
meer.
De progressi
het leger van
zelfde program
Het ware on
ware, maar da
gressisten tot h
Partij deden, w
Dat eischen wij
het ook als een
Wat zonderli
ring der burger